

відіграє важливу роль у формуванні правової держави, оскільки завдяки цьому нам вдасться забезпечити територіальну цілісність, недоторканість і суверенітет України та захистити права, свободи й законні інтереси кожного громадянина нашої держави.

Список використаних джерел

1. Про оборону України : Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1933-ХІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. VII. 1728 с.
4. АБВ. Збройний конфлікт в термінах (Путівник для України) / Дуцик Д., Черниш В., Вороніна В., Рюче Н., Мороз І., Паперняк О., Калупаха І. Київ, 2019, 90 с.

Євсєнкова Катерина Андріївна,

слухач магістратури ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗБРОЇ ЦИВІЛЬНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія проти України та українського народу, яка трапилась у лютому 2022 року, зумовила невідкладне впровадження змін до законодавства. Такі кроки вимушено здійснюються з метою підвищення обороноздатності країни, недопущення уникнення кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, скоєні в умовах воєнного стану, а також для надання можливості цивільному населенню, що виявило добровільне бажання, захищати свою батьківщину.

Статтею 263 КК України передбачена кримінальна відповідальність за носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу [1]. Наростаюча воєнна агресія, напад на мирне населення змусив державну владу врахувати положення КК України та почати підготовку законопроекту, який би надав цей самий дозвіл.

3 березня 2022 року Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», яким встановлено, що у період дії воєнного стану громадяни України, а також іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, можуть брати участь у відсічі та

стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав, у тому числі отримати вогнепальну зброю і боеприпаси до неї [3]. Відповідно до цього закону було також додано частину до Розділу II прикінцевих та перехідних положень, яка полягає у звільненні від кримінальної відповідальності цивільних осіб за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України [1]. Варто додати, що існує перелік заборон, вимог до цивільних осіб, які виявили бажання застосовувати зброю під час воєнного стану, а отже і умови для звільнення від кримінальної відповідальності.

Для того, щоб застосування зброї було законним воно повинно здійснюватися цивільними особами під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану, зокрема здійснення індивідуальної самооборони та самооборони під час виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану [4].

З цим положенням корелюються й принципи застосування вогнепальної зброї, а саме принципи неминучості – застосування вогнепальної зброї в разі, коли це є абсолютно очевидним та необхідним; військової необхідності – застосування вогнепальної зброї в разі, коли в інший спосіб реалізувати право на самооборону та/або виконати поставлені завдання неможливо та пропорційності – застосування вогнепальної зброї у тій мірі, в якій це необхідно для досягнення мети самооборони та/або відсічі, стримування збройної агресії проти України, якщо це не заподіє стороннім особам і цивільним об'єктам надмірної шкоди порівняно з очікуваними конкретними військовими перевагами [4]. При цьому, враховуючи те, що принципи ґрунтуються на загальноновизнаних нормах міжнародного гуманітарного права, застосування вогнепальної зброї повинне здійснюватися таким чином, щоб заподіяти мінімальну шкоду в кожній конкретній ситуації.

Також Порядком застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану наведений виключний перелік випадків законного використання зброї [4]. Відповідно, якщо застосування зброї здійснюється не з метою та не у випадках, встановленими законом, кримінальна відповідальність настає за відповідною статтею особливої частини КК України.

Важливим моментом також є положення, які встановлюють перелік осіб, яким зброю не надається, а саме: неповнолітні; недієздатні або обмежено дієздатні; підозрювані у вчиненні кримінального правопорушення; особи, що вчинили тяжкий або особливо тяжкий злочин; особи, в яких не погашена або не знята судимість; особи, в яких

менше року тому було конфіскована чи тимчасово вилучена зброя; особи, що керували транспортними засобами або суднами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції; особи, що вчинили домашнє насильство; систематичні правопорушники – особи, що притягувалась два чи більше разів протягом року до адміністративної відповідальності за порушення громадського порядку, порушення пов'язані зі зброєю, боєприпасами, а також наркотичними засобами або психотропними речовинами [2].

Також прямо заборонено видавати зброю особам, які вже отримали зброю за вищезазначеним порядком. Єдине виключення – втрата зброї під час відсічі агресії та подання відповідної заяви.

Наявна й процедура отримання зброї, яка полягає в наданні відповідному органу заяви, а також особистих документів [2]. Такою вимогою законодавець встановлює контроль за видачою зброї, здійснює формування списків задля недопущення у майбутньому вчинення такими особами кримінального правопорушення, за яке вона вже буде нести кримінальну відповідальність.

Варто зазначити, що під час видачі уповноваженим органом вогнепальної зброї цивільна особа попереджається в письмовій формі про кримінальну відповідальність за порушення правил обігу (користування) вогнепальною зброєю [2]. Тобто, наявність змін у законодавстві не звільняє особу від притягнення до відповідальності за статтями 263, 264 КК України.

Підсумовуючи вищезазначене, стає зрозумілим, що надання дозволу цивільним особам на застосування зброї є вимогою часу та крайньою мірою під час воєнного стану. Чисельне порушення військовими Російської Федерації норм міжнародного гуманітарного права, законів та звичаїв війни змушує державну владу України вдаватися до таких змін з метою забезпечення можливості мирному населенню захищатися від збройної агресії самостійно. Наявна процедура видачі зброї та перелік вимог до осіб, які її отримують встановлюють систему приписів, які регулюють обіг і застосування такої зброї.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26.

2. Порядок отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав : наказ МВС України від 07.03.2022 № 175. *Офіційний вісник України*. 2022. С. 5.

3. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України : Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. С. 35.

4. Про затвердження Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 № 448. *Урядовий кур'єр*. № 88.

Задніченко Єгор Володимирович,
слухач магістратури ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА ВИПРАВДОВУВАННЯ, ВИЗНАННЯ ПРАВОМІРНОЮ,
ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ, ГЛОРИФІКАЦІЯ ЇЇ УЧАСНИКІВ**

Набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» від 03 березня 2022 року № 2110-IX. Цим законом було криміналізовано і виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників у будь-якій формі, в тому числі шляхом виготовлення та поширення матеріалів. а цією статтею каратимуть і тих, хто називає війну внутрішнім громадянським конфліктом, глорифікує ((від англ. glory - слава) – прославляння чого небудь, тобто схвалення, звеличення), які здійснювали збройну агресію рф проти України, не вважає злочинцями членів незаконних збройних формувань і тих, хто узурпував владні функції на тимчасово окупованих територіях України.

Відповідну ст. 436-2 було внесено до розділу КК України про воєнні кримінальні правопорушення. Повноваження зі здійснення досудового розслідування вищевказаних кримінальних правопорушень згідно зі змінами до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) покладені на слідчих органів безпеки. Ці зміни мають на меті протидію засобами кримінально-правового впливу ворожим інформаційним впливам в умовах війни Російської Федерації з Україною. Оскільки виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України у 2014 році, у тому числі, шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації проти України, як «внутрішнього конфлікту», «громадянського конфлікту»,